

Hoe Moskou haar eigen Russisch-Orthodoxe kerk in puin schoot. 'De Moeder Gods-icoon heeft ons gered'

Achtergrondartikel uit het ND, door [Herman Veenhof](#), maandag 24 juli 2023

De Kathedraal van de Transfiguratie, die zondagmorgen vroeg door een Russische raket werd getroffen, is van de Oekraïens-Orthodoxe Kerk, die tot mei vorig jaar bij het Patriarchaat van Moskou hoorde. Rusland stelt dat het om een Oekraïense luchtdoelraket ging, die door incompetentie uit de lucht kwam vallen.

Gelovigen kijken naar de Kasperovskaja Moeder Gods icoon in Odesa, die gered werd uit de vlammen van de kathedraal. Beeld ap / Photo/libkos

ODESA

Metropoliet Onufry Berezovsky van de Oekraïens-Orthodoxe Kerk (OOK) heeft condoleances aangeboden aan gelovigen en burgers van de Oekraïense stad Odesa. De Kathedraal van de Transfiguratie, die zondagmorgen vroeg door een raket werd getroffen, hoort bij zijn kerkgenootschap, dat tot 27 mei vorig jaar bij het Patriarchaat van Moskou hoorde.

De geestelijken van de getroffen kathedraal gingen een stuk verder. Volgens hoofdpriester Miroslav Vdovovitsj [gaat](#) Kirill, de patriarch van de Russisch-Orthodoxe Kerk en voluit supporter van president Poetin, met zijn steun aan de oorlog tegen Oekraïne 'in tegen de menselijkheid. Een kerk die op mensen schiet en oorlog predikt, kan geen kerk zijn'.

Vdovovitsj belegde met andere geestelijken op zondag een kerkdienst in de open lucht, vlak voor de getroffen kathedraal. Daar klonk een geïmproviseerd koor, dat anders actief zou zijn geweest bij de vijf diensten en twee doopfeesten die op het rooster stonden. Aartsbisschop Diodor van Joezjne ging zelfs, gehuld in paars rouwgewaad, voor in de beschadigde kerk. 'De verwoesting is enorm, de helft van het dak is weg', zei aartsdeken Andri Paltsjoek tegen persbureau AP. 'Maar met Gods hulp zullen we hem herbouwen.'

'hoe dom kun je zijn?'

Miljoenen Russen in Oekraïne die zelf tegen de oorlog zijn en nu kerken bij een genootschap dat afscheid nam van Moskou, maar geen erkenning vindt vanuit de orthodoxe wereld, zijn bang dat juist deze kruisraket hun positie zal benauwen. De regering in Kiev steunt de Orthodoxe Kerk van Oekraïne (OKO), geleid door metropoliet Epifany Doemenko. Om gebouwen en grond wordt gevochten.

De Oekraïense geheime dienst en veel gewone mensen in dat land denken dat een deel van de van Moskou afgescheiden kerk nog steeds met Poetin heult. De vondst van Russische paspoorten, roebels en gestolen kerkelijke kunst in die kerken, versterkt dat beeld. En net zoals Onufry konden ook de Russische priesters van het Holenklooster in Kyiv niet zeggen dat het om een Russische raket ging in Odesa.

'Hoe dom kun je zijn?', sneerde Bohdan Nahaylo, hoofdredacteur van de *Kyiv Post*. 'Russische raketten hebben de belangrijkste kathedraal van Odesa, die voorlopig nog in handen is van de pro-Russisch-Orthodoxe Kerk in Oekraïne, zwaar beschadigd. Hoe beschamend!'

Paltsjoek is blij dat de voornaamste icoon in de kerk was gered. De Kasperovskaja Moeder Gods-icoon kwam met goud en juwelen ongeschonden uit het stof tevoorschijn. De icoon is een kopie, de echte wordt elders bewaard. 'Tijdens de Krimoorlog weerde de icoon een Brits bombardement af; na gebed daalde een dikke mist neer over Odesa', zei priester Maksimilian tegen het Britse dagblad *The Guardian*. Hij doelde niet op de oorlog die nu woedt, maar die van 1853, waarin Florence Nightingale de ultieme verpleger werd.

negentien raketten

Negentien raketten van vijf verschillende types kwamen zondagmorgen vroeg neer op Odesa. Daarvan trof de helft doel, omdat de luchtafweer de modernste versies van de Onyx en de Kalibr-kruisraket niet aankan. De kathedraal werd waarschijnlijk getroffen door de Kalibr. De rakettenregen kostte een leven en veroorzaakte 22 gewonden, van wie vier kinderen.

Zes oude gebouwen en vijf scholen werden getroffen; tot dusverre werden alleen de drie havens van Odesa beschoten. Het stadscentrum is sinds januari 2023 door Unesco als Werelderfgoed onderscheiden - nadat de Russen jaren dwarslagen - en meteen maar op de lijst van Bedreigd Erfgoed gezet. Directeur-generaal Audrey Azoulay merkte op dat het bombardement inging tegen ook door Rusland ondertekende verdragen uit 1954 en 1972 die cultureel erfgoed uitsluiten als doelwit in oorlogen.

De Kathedraal van de Heilige Transfiguratie werd in 1794 door tsarina Catharina de Grote, grondlegger van de stad Odesa, gepland en was in 1808 klaar. In 1919 werd de kerk door de communisten geplunderd, gesloten en in mei 1936 op last van sovjetdictator Jozef Stalin opgeblazen. Pas vanaf 1999 werd de kerk herbouwd; in 2005 was het zandgele, beige witte gebouw klaar. De kathedraal werd in 2010 nota bene door patriarch Kirill ingewijd. Odesa is altijd Russischtalig geweest en Poetin rekende erop dat de stad zich zou aansluiten bij de invasie.

De kathedraal van Odesa voordat de sovjets die opbliezen in 1936. - beeld Wikimedia

‘domme Oekraïense actie’

Het is ironisch dat Moskou een kerk in puin schoot die tot voor kort bij het Patriarchaat van Moskou hoorde, vindt Robert Serry, oud-ambassadeur in Oekraïne. Hij werkt momenteel in Odesa en hoorde de bombardementen. Hij twijfelt niet aan Russische opzet. ‘Als ze het op de haven gemunt hadden, hebben ze deze keer wel heel slecht gericht’, zei hij tegen de NOS. Ruslandkenner Hubert Smeets [sloot](#) in *Het Parool* niet uit dat het om een verdwaalde, oude Sovjetraket ging, maar achtte een gerichte aanval uit frustratie ook mogelijk.

De Russen houden vast aan Oekraïens daderschap. Dat deden ze op twee manieren. Igor Konasjenkov zei namens het Russische ministerie van Defensie dat de aanval op Odesa gericht was tegen ‘productie van onbemande watervoertuigen en voorbereiding van terroristische aanslagen.’ Maar later was sprake van ‘een Oekraïense luchtdoelraket’ die door ‘incompetentie’ bij de troepen die het wapen lanceerden verkeerd terecht [zou](#) zijn gekomen.

In alle opzichten is het effect contraproductief, stelde Hennady Troechanov, burgemeester van Odesa en lang pro-Russisch geweest: ‘Wisten jullie maar hoeveel Odesa je niet alleen haat, maar ook veracht... Vecht je tegen kleine kinderen en orthodoxe kerken? Je kent de mensen van Odesa te slecht. Je maakt ons niet kapot, je maakt ons alleen maar bozer. De kracht van onze verdedigers, vermenigvuldigd met de pijn en woede van gewone mensen, zal jullie straf worden.’

Militair gouverneur Oleh Kipel [somde](#) in vijf punten op wat Odesa nodig heeft: langeafstandsraketten, betere luchtafweer, meer economische sancties tegen en politieke isolatie van Rusland en demilitarisatie van de Krim.

<https://www.nd.nl/geloof/geloof/1184795/hoer-moskou-haar-eigen-russisch-orthodoxe-kerk-in-puin-schoot-#/reader>